

Georg Heinrich Oswald Greifs prædiken ved allehelgens- og reformationsfesten

Taler

Georg Heinrich Oswald Greif
Præst

Dato

3. november 1850

Sted

Halderslev Hospitalskirke

Omstændigheder

Prædikentekst

Matthæusevangeliet kapitel 16, vers 18.

- 1 Vor Herre og Frelser, Du, som har bygget Din Menighed paa en Klippe, san at
Helves Porten ikke skulle kunne faae Overhaand over den, ¹ vi have jo Din
dyrebare Forjættelse, og derfor stole vi paa, — hvad allerede atten Aarhundreder
have baaret et glædeligt Vidne om, — at Du aldrig vil forlade Dine trofaste
5 Tilbedere, men at Du vil være med Dine alle Dage indtil Verdens Ende! ² Amen.

Denne Dag, mine Venner, den 23de Søndag efter Trinitatis, har i Dette Aar en
særegen Betydning. Den er den første Søndag i November, altsaa den Dag, som
kaldes Alleshelgensfest, og som tillige bliver betragtet som Reformationsfest.

10

- Nu nægte vi ikke, at Navnet Allehelgensfest jo minder os om den katholske
Kirkes overtroiske og forkastelige Forestillinger. Men ligesom jo næsten enhver
Vildfarelse Dog indeholder **nogen** Sandhed, saaledes er ogsaa her. Dersom vi
erindre os, at det Nye Testamente selv saa ofte betegner den Korsfæstedes
15 Tilhængere ved Navnet: de Hellige, ³ kunne vi da vel undres over, eller finde det
anstødeligt, at man allerede i de tvende første Aarhundreder gjerne kaldte dem,
som med ubrødelig Troskab havde hængt ved Christendommen, og navnlig
Dem, Der som Martyrer havde hengivet deres Liv for samme, — at man gjerne
kaldte dem Hellige, hvormed man meente: udmærkede Christne og særdeles
20 ærværdige Mennesker? samt at man med Beundring og Taknemmelighed
høitideligholdt deres Dødsdage, hvilke man betragtede som deres Fødselsdage i
det evige Liv? Heri er vistnok Intet, som vi med Rette kunne Dadle. Men
længere hen i Tider, da der under De christelige Regjeringer ingen Leilighed
mere gaves til at evhverve sig Martyrkronen, da søgte Mange at tilkjæmpe sig en
25 lignende Hæder ved at plage og martre sig selv, og ved at give Afkald paa alle
Livets Behageligheder. Saaledes varede det ikke længe, førend der — især af de

mangfoldige Klostre – fremgik et stort Antal af Helgene, iblandt hvilke der vare Mange, som paa ingen Maade kunde rose sig af sande Forstjenester. Hertil kommer endnu, at man i Tidens Løb begyndte at danne sig De meest urimelige
30 Forestillinger om Disse Helgene; at man betragtede dem som Mennesker, der havde beviist mere Guds frygt, og udøvet flere gode Gjerninger, end det havde været fornødent før deres egen Sagligheds Skyld; at disse deres saakaldte overflødige gode Gjerninger udgjorde en Skat, som Kirken havde i sit Gjemme, og af hvilken den enkelte Christen finde erholde saa Meget, som han netop
35 manglede; og at man under Bevidstheden om sin Skyld, eller for at befries fra Farer og Lidelser, maatte anmode dem om deres Forbøn hos Gud,— hvilken Paakaldelse snart udartede i den Grad, at man mere tilbad dem, end den Høieste selv,— Da nu den store Mængde af Helgene gjorde det umuligt, at indvie en særskilt Festdag til enhver af dem, saa blev i det 9de Aarhundrede den 1ste
40 November udvalgt for dem alle, og derfor faldet Allehelgensdag. Nu indsaar vore Reformatorer meget vel, at slige Forestillinger om de saakaldte Helgene vare stridende mod al Bibellære, hvorfor vi ogsaa læse i vor Augsborgske Troesbekjendelse: ⁴ ”Om Helgentjenesten lære vi, at man skal mindes de Hellige, og efterligne baade deres Tro og deres gode Gjerninger; dog kan man ikke bevise af den hellige Skrift, at man skal paakalde dem, eller søge Hjælp hos dem, thi der er kun een Midler imellem Gud og Menneskene, Jesus Christus.” Derfor er det begribeligt, at Allehelgensdagen selv har ophørt at være en egen Festdag for de protestantiske Christne, men dog har man — i det mindste i den danske Kirke— henlagt hiin Dags Evangelium og Lectie til den paafølgende Søndag, og
50 dersved opfordret os til at mindes hine Mænd fra Fortiden, som ved en virkelig og udmærket Fromhed have gjort sig fortjente af Troen og Kirken.

Dog hvorledes kunne vi vel mindes dem, uden tillige at erindre os den Mand, hvem vi have saa uendelig Meget at takke for? den Mand, hvis ægte Guds frygt
55 og urokkelige Mod Det er Iykkedes, at grundfæste en Kirke, som er sin himmelske Herre værdig? vor udødelige Doctor Morten Luther? Og saaledes vilde da vor Allehelgensfest ligefom af sig selv tillige blive til en Reformationsfest, om end ikke den Omstændighed kom Dertil, at det var den 31te October, da Luther i Aaret 1517 opslog sine 95 Sætninger imod
60 Afladshandelen paa Slotskirken i Vittenberg, hvorfor man anseer hin Dag som Reformationens Begyndelse, og ifølge deraf har bestemt den første Søndag efter den sidste October til denne velsignelsesrige Begivenheds Mindefest.

Ev. Matth. 5, 1—12.

Naar vi høre, at Jesus prifer dem salige, som ere rene af Hjertet, som ere fattige i Aanden, og som hungre og tørste efter Retfærdighed,— dem, som, omendskjønt de selv ere sagtmødige og fredsommelige og barmhjertige, dog
70 mane sørge, fordi de lide Forfølgelse for Retfærdigheds Skyld,— og naar netop de sidste Ord ere disse: Salige ere I, naar man bespotter og forfølger eder og taler allehaande Ondt imod eder for min Skyld, og lyver det!— da maae vi dog vel tilstaae, at dette Evangelium ret er egnet til at minde os om alle de fromme Mænd, som i den første og i en senere Tid med urokkelig Troskab have stridt og
75 lidt for deres Tro? og ikke uden Deeltagende Glæde kunne vi fornemme, at Jesus priser dem derfor salige, fordi de skulle husvales og mættes og kaldes Guds Børn,— fordi Himmeriges Rige er deres, og fordi deres Løn skal være megen i Himlene. Saa ville vi da følge det Vink, som vort Evangelium og Dagen selv give os, idet vi indvie denne Stund til en taknemmelig Erindring om Troens standhaftige Stridsmænd baade i de første Tider og i det fertende Aarhundrede.

Saligeere I,— siger Jesus til fine trofaste Tilhængere,— naar man bespotter og forfølger eder, og taler allehaande Ondt imod eder for min Skyld, og lyver det; glæder og fryder eder, thi eders Løn skal være megen i Himlene! Og viser ikke
85 baade den hellige og den verdslige Historie, med hvilket rigtigt Blik Forløseren skuede ind i Fremtiden, og hvor meget hans Venner trængte til en saadan Trøft og Opmuntring? i hvor høi en Grad han havde Ret, da han sagde til dem: I Verden skulle I have Trængsel! ⁵ I skulle Hades af Alle for mit Navns skyld! ⁶ Jeg sender eder ud som Faar midt iblandt Ulve; de skulle overantvorde eder til
90 Raadet, og hudstryge eder i deres Synagoger, I skulle og føres for Fyrster og Konger for min Skyld! ⁷ ja, den Tid skal komme, at hver den, som ihjeslaaer eder, skal mene, han viser Gud en Dyrkelse! ⁸

Vi kunne begribe, at, efterat have hørt saadanne Ord, og efterat Jesus selv var
95 bleven henrettet som en Misdæder, — at da den lille Skare af hans Tilhængere forsamlede sig inden lukte Døre af Frygt for Jøderne. ⁹ Dog den Opstandne befalede dem, at de skulde ikke vige fra Jerusalem, men oppebie Faderens Forjættelse, ¹⁰ og da de nu paa Pintsefestens Dag bleve opfyldte af den Helligaand, ¹¹ Da feirede den himmelske Magt over den jordiske Frygt, og fuld
100 af Mod og Begeistring stod Petrus frem, vg forkyndte den Korsfæstede og Opstandne, san at der vandtes samme Dag henved 3000 Sjæle. ¹² Imidlertid behøvedes der ogsaa et saadant Mod og en saadan Begeistring, thi hvnd Jesus havde forudsagt, udeblev ikke; fra det Øieblik, den christne Kirke fremtraadte

105 paa Jorder, støde Verdens Kræfter fnysende op imod den, og den Korsfæstede Christus var Jøderne en forargelse og Grækerne en Daarlighed.¹³

Og skulde man nu ikke mene, at det maatte have været let for Christendommens Fjender, inden kort Tid aldeles at undertvinge de Troendes
110 Menighed, og ganske at udrydde det Korsens Ord?¹⁴ skulde man ansee Det som muligt, at en liden Hob af nogle Tusinder kunde modstaae en heel Verden, som ikke skyede noget Middel for at udslukke Lyset fra det Høie,¹⁵ og som ikke lod det mangle paa Trudslers, Voldsomheder, ja, paa Grusomheder, Ved hvis blotte Forestilling det menneskelige Hjerte med Gysen bæver tilbage? Og dog var det
115 saa. Om end ikke Alle besadde Styrke nok til ikke at frygte dem, som flaae Legemet ihjel, men kunne ikke slaae Sjælen ihjel,¹⁶ saa gaves Der dog saare Mange, til hvilke Jesus ikke forgjæves havde sagt: Eders Løn skal være megen i Himlene! saare Mange, hvis Kjærlighed var uovervindelig, hvis Mod var urokkeligt, hvis Troskab var ubrødelig; og liges som Petrus og Johannes engang
120 erklærede: Vi kunne ikke andet, end tale det, som vi have seet og hørt!¹⁷ saa fandtes der Utallige, som, af hvilke Farer de end vare omringede, og hvilke Rædsler der end truede dem, dog holdt fast ved den Overbeviisning, at man bør adlyde Gud mere end Menneskene,¹⁸ og som endog under Piinsler og Qvaler ikke kunde andet, end tale af Hjertets Overflødighed.¹⁹

125 Naturligviis tilstæber Tidens Korthed os ikke, at dvæle ved alle de Beviser paa selvfor nægtende Troskab og Udholdenhed, som Historien har opbevaret os, Dog kunne vi ikke undlade at henvise til hiin første Martyr, den fromme Stephanus, hvem vi kunne betragte som et Forbillede for alle hans Efterfølgere,
130 Hans Fjender kunde ikke imodstaae den Viisdom og den Aand, som han taledes af, og de saa hans Ansigt som en Engels Ansigt; ikke desto mindre stødte de ham ud af Staden og stenede ham; men han bad og sagde: Herre Jesu, annam min Aand! derpaa faldt han paa Knæ, og raabte med høi Røst: Herre, tilregn dem ikke denne Synd! og som han sagde dette, sov han hen,²⁰ — Heller ikke ville vi
135 lade uberørt, hvor mange Gjenvordigheder og Lidelser deres Samtidiges Blindhed og Ondskab berevede Herrens Apostler, — hvorledes de bleve hudstrøgne og kastede i Fængsel og forfulgte fra een Stad til en anden, og hvorledes i det mindste flere af dem maatte bøde med Livet for deres Nidkjærhed i Jesu Tjeneste; Jacobus den Ældre blev henrettet med Sværd,²¹ den
140 anden Jacobus blev sandsynligviis stenet, Paulus udaandede i Rom sit Liv i Martyrdøden, hvor ogsaa Petrus skal være bleven korsfæstet, og Simon af Cana siges at have fundet en voldsom Død i Syria. — Ogsaa dette ville vi endnu

anføre, at de romerske Keisere i de fire første Aarhundreder beredede de
145 Christne navnlig ti Forfølgelser, af hvilke især de tvende vare frygtelige: den
ene i det tredje Aarhundrede, som varede i to Aar, og som gik ud paa, aldeles at
tilintetgjøre Christendommen, og den anden i det fjerde Aarhundrede, som
havde den samme Hensigt, og stod paa i tre Aar, og under hvilken det blev
befalet, at ødelægge de Christnes Kirkelige Forsamlingshuse, at opbrænde Deres
150 gudelige Bøger, og at fængsle og at martre— først hedte det kun: deres Geistlige,
men ikke længe derefter: dem alle uden Undtagelse. Dog hvo kunde vel føle sig
oplagt til at skildre Det Raseri, med hvilket man foer frem mod de Ulykkelige, af
hvilke Utallige udgave deres sidste Suk i den ynkværdigste Forfatning. See
ophørte hine Forfølgelser, førend i Begyndelsen af det fjerde Aarhundrede
155 Keiser **Constantin den Store** hævede Christendommen til Statsreligion.

Skue vi altsaa tilbage paa de første tre Aarhundreder, da see vi, hvorledes ”hans
Blod, der høiede sit Hoved paa Korset, ligesom var en Spaadom om de
Blodstrømme, som sidenefter skulde rinde”²² Fra Stephanus’s Henrettelse til
160 Keiser Constatins Thronbestigelse drager sig en blodrød Stribe igjennem den
christelige Kirkes Historie, og en Kamp paa Liv og Død bliver kjæmpet imellem
Verden og Herrens Menighed. Dog midt imellem al denne vederstyggelighed og
Rædsel, midt imellem al denne Jammer og Elendighed fornemme vi atter og
atter en Stemme, som med bristende Øie raaber: Herre Jesu, annam min Aand!
165 en Stemme, som endog under Bøddeløxen hæver sig til den Bøn: Herre, tilregn
dem ikke denne Synd! Og disse Stemmer, ihvor svage de end syntes at være, have
dog været stærke nok til omsider at overdøve deres forbittrede Fjenders meest
rasende Skrig. Vel maatte hine Troens standhaftige Stridsmænd segne og falde
for Jødernes og Hedningernes Overmagt, men deres Troskab blev ikke uden
170 Virkning, deres Exempel opflammede til Efterligning ikke forgjæves saae man
deres Ansigter straale som Engleaa syn; hvor Deres sidste Smerteklage
henveiredes, der fremstode nye Kjæmper for Herrens Sag; Deres Blod var
Religionens Sæd, og over deres Grave bølgede en herlig Kirkeager. Og herved
maae vi dog vel blive erindrede om den anden Pfalmes prophetiske Ord:
175 Hvorfor fnyse Hedningerne, og Folkene grunde forgjæves? Jordens Konger
sætte sig op og Fyrsterne raadslaae tilsammen imod Herren og imod hans
Salvede. Men den, som boer i Himmelen, leer af dem, og Herren bespotter dem!
²³ Her bliver Det os dog vel øiensynligt, at ”den menneskelige Arm er for kort og
svag til at hindre, hvad der har en guddommelig Oprindelse”²⁴

180 Derfor prise vi først og fremmest Ham, som byggede sin Menighed paa en

Klippe, saa at Helvedes Porte ikke skulde kunne faae Overhaand over den;²⁵
men dog kunne vi ikke tage Afsked med hine Sandhedens uforfærdede Vidner,
185 uden at lyse Fred og Velsignelse over deres Grave, og uden med
Taknemmelighed at bekjende, at de ved deres Heltemod og Selvopoffrelse, ved
deres Smerter og Qvaler, ved deres Blod og Død have reddet Guds Rige fra
Undergang, og at de ved: Deres seirende Troskab og uovervindelige Fasthed
have aabnet alle senere Slægter en glædelig Adgang til Ham, hvis Navn jo Dog er
190 det eneste under Himmelen, ved hvilket vi kunne vorde frelste.²⁶

Saaledes er det altsaa i Begyndelsen af det fjerde Aarhundrede, at vi, paa nogle
195 enkelte Undtagelser nær, see en Ende paa hine frygtelige og blodige Forfølgelser;
Ordet om den Korsfæstede og Opstandne havde feiret over Jødedommens
Blindhen og over Hedenskabets Vederstyggelighed, og ingen udvortes Fare
truede mere de Troende. Dog hvor længe varede det, førend denne Verdens
Fyrste, som nu eengang er en svoren Fjende af Guds Rige, fremtraadte i en
200 anden Stikkelse, for at udrette ved List og Underfundighed, hvad han ikke
havde kunnet opnaae ved Magt og Voldsomhed? Hvor længe varede det vel,
førend atter tunge Skyer Droge frem paa den christelige Kirkes Himmel, og
truede med for stedse at skjule den evige Sols vederqvægende Lys, og paany at
indhylle Jorderige i Mørke og i Dødens Skygge?²⁷ Vide vi ikke, hvorledes
205 Ærgjærrighed og Herskesyge ansporede Biskkoppen i Rom til at tilkjæmpe sig
en Anseelse, som langt oversteg Alt, hvad et syndigt Menneske nogenlunde kan
gjøre Fordring paa? at han vovede, under Navn af Pave, at fremstille sig for
Verden som Christi Statholder paa Jorden, og som den christelige Kirkes
ufeilbare og uindskrænkede Herre? Vide vi ikke fremdeles, hvorledes disse
210 foregivne Christi Statholdere vare saa langt fra at være betænkte paa
Oplysningens og christelig Kundskabs Fremme, at de tværtimod med Glæde
saae hen paa Folkets Vankundighed og Lettroenhed, som deres Anseelses og
Vældes fastede Grunpdsold? Ja, vide vi ikke, at de, for at nedsænke de Troende i
en sand Umyndighedens Tilstand, forholdt dem det aabenbarede Ord, idet de
215 ikke undsaae sig ved at erklære, at den hellige Skrift var uforstaaelig og skadelig
for Lægfolk, og altsaa ikke maatte komme i deres Hænder? Og hermed var da
Veien banet til at indføre alle mulige Paafund og vrange Lærdomme, som paa
nogen Maade kunde forhøie Pavens og hele Geistlighedens Myndighed, og tjene
til at tiifredsstille deres Begjærlighed efter Denne Verdens Skatte og Rigdomme.
220 Nu, da de ikke mere havde Det skrevne Ord at frygte, kunde de forvanske

Frelserens Lære saa meget, som Deres Fordeel krævede det; nu kunde de frit tage Kalken fra Alteret; nu kunde de fremstille Skjæsilden som et Skrækkebillede; nu kunde de berolige Samvittighederne ved at plalægge Mennekkene alleslags vilkaarlige Bodsøvelser og sakaldte fortjenstlige Gjerninger; nu kunde de tale om Helgene, og fortrøste Folket til Disses overflødige Fortjeneste; ja, nu stod der Intet i Veien for, at de, for Den timelige Vindings Skyld, kunde bibringe Sædeligheden og den christelige Dyd et Banesaar, ved at sælge Afladsbreve, baade for de Synder, man havde begaaet, og for dem, man endnu ønskede at begaae.

Et saadant Mørke hvilede i det 16de Aarhundrede over den christelige Kirke, og derfor undres vi ikke over, naar den Mand, hvem Gud havde udkaaret til at frelse hans Menighed fra Fordærvelse, vor kjære Doctor Morten Luther,— naar han bekjender om sig selv: ”Da jeg var 20 Aar gammel, havde jeg endnu aldrig seet en Bibel, men jeg meente, at den hele hellige Skrift kun bestod af de Evangelier og Epistler, som blive oplæste om Søndagen; endeligen fandt jeg een, og læste den med den største forundring.” Derfor troe vi ham gjerne, naar han siger: ”Du min kjære Gud, hvor megen Jammer hav jeg seet, at den menige Mand dog aldeles ikke kjender Noget til den christelige Lære, og at saa mange Præster ere ganske uduelige til at undervise!” Derfor begribe vi, at hin skjændige Munk, ved Navn Johan Tezel, kunde have den Frækhed, at erklære med Hensyn til de Afladsbreve, som han fulgte: ”Det behøves aldeles ikke, at I føle Anger og Bedrøvelse over eders Synder, men Alt kommer an paa, at I betale godt og i rede Penge!” Saaledes saa det ud i Herrens Menighed: Geistligheden var fordærvet, Lægfolkene vare uvidende, den christelige Sandhed var bortflygtet, og den farligste Overtro havde Herredømmet, Vistnok var der i de foregaaende Aarhundreder fremstaaet enkelte Mænd, som havde forsøgt at tænde et Lys i dette Mørke, men ikke havde de formaaet at udrette noget Stort, fordi man formedelst Band og Baal havde vidst at bringe deres Stemmer til Taushed.

Nu var det, at vor Morten Luther ikke længere kunde udholde at see paa denne sørgelige Tilstand. Opfyldt af en retfærdig Harme over Johan Tezel's Afladshandel, opslog han den den 31te October 1517 hine 95 Sætninger paa Slotskirken i Wittenberg, i hvilke han paa det strengeste angreb denne oprørende Misbrug. Og dette Skrift betragte vi som Begyndelsen af hans store Værk, og derfor er det, at denne Dag, den første Søndag efter den 31te October, er indviet til Reformationens Minde.

Her kunne vi nu atter spørge: Hvorledes var det muligt, at denne Mand, en i Verdens Øine ubetydelig Munk, under saadanne Omstændigheder kunde udrette saa store Ting? at han men Held kunde optræde imod den forenede og næsten almægtige Geistlighed? Og atter her er vort første Svar et taknemmeligt
265 Blik op til Menighedens evige Herre, hvorhos vi gjentage, hvad vi allerede forhen sagde, at den menneskelige Arm er for kort og svag til at hindre, hvad der har en guddommelig Oprindelse. Men dernæst svare vi, at det blev muligt for Luther, fordi hans Kjærlighed til Gud og til hans vildledede Medmennesker gav ham et Mod og en Uforfærdethed, som ikke tog Hensyn til de mange og store
270 Farer, der omgave ham, men som var beredt til at opoffre Alt for Herrens Ære og for hans Brødre evige Velfærd. ”Jeg tør ikke — saaledes skrev han til en Ven, da han vilde reise til Rigsdagen i Worms, — agte paa nogen Fare, som kun truer mig selv, men jeg maa sørge for, at den Sandhed, som jeg forsvarer, ikke bliver udsat for Fjendernes Spot.“ Og med hvilken urokkelig Tillid til den Høieste, som den gode Sags mægtige Beskytter, han foretog denne farlige Reise, beviste han jo ved den herlige Psalme, som han forfattere undervejs: ”Vor Gud, han er saa fast en Borg, han er vort Skjold og Værgel!” — samt ved den Yttring, som man flere Gange har hørt af hans Mund: ”Er min Sag ikke af Gud, da vil den ikke beataae længere, end to eller tre Aar; men er den af Gud, da skal man ikke
280 kunne faa Bugt med den!” Og hvo kjender vel ikke de Ord, med hvilke han i Nærheden af Staden tilbageviste en velmeent Advarsel: ”Om der end vare saa mange Djævlø i Worms, som der ere Teglstene paa Tagene, saa vilde jeg dog komme, og ikke frygte!” Og han som Ingenlunde formaaede man at overbevise ham om nogen Vildfarelse, men alligevel fordrede man, at han skulde afstaae fra sine Paastande; men han svarede den talrige Forsamling af fornemme og mægtige Herrer: ”Overbeviist er jeg ikke, tilbagekalde kan jeg ikke, — her staaer jeg, jeg kan ikke andet, — Gud hjælpe mig!” Og da han om Aftenen blev ledsaget til sin Bolig, sagde han til en Ven; ”Om jeg havde 1000 Hoveder, Maatte man hellere afhugge dem allesammen, end at jeg skulde tilbagekalde,
285 hvad jeg anseer for hellig Sandhed!”

Og han holdt Ord. Ikke tilbagekaldte han, hvad har paa Grund af den guddommelige Aabenbarings ubedragelige Vidnesbyrd havde erkjendt for at være Sandhed, men stedse stærkere hævede han sin Stemme, saa den blev hørt af
295 Høie og Lave, og ei alene med sin mægtige Klang gjennemruede de tydste Staters vide Omkreds, men tillige gav Gjenlyd i fremmede Lande, og vakte ogfaa vore Forfædre op af Deres langvarige Dvale. Og naar vi nu see, at hus og ere Pavedømmets Lænker sønderrevne; at den sande christelige Kirke, rensed fra de

300 fordærveligste Vildfarelser og Misbrug, har reist sig i forynget Herlighed; at den
 hellige Skrift, oversat paa Modersmaalet, er i Hvermands Hænder, saa at den
 paany for Alle kan være nyttig til Lærdom, til Overbeviisning, til Rettelse og til
 Optugtelse i Retfærdighed;²⁸ at Evangeliet bliver prædiket i sin Reenhed, og
 Sacramenterne blive meddeelte ifølge Christi egen Anordning; og at Ingen med
 305 Magt tilbageholder de bekymrede Hjerter, som arbeide og ere besværede, og
 som søge Hvile for deres Sjæle:²⁹ naar vi see dette, og føle os lykkelige ved at have
 fri Adgang til Faderen og til den, han udsendte, Jesum Christum, o, da lader vi
 ikke glemme, at takke den Mand, som sagde: "Her staaer jeg, jeg kan ikke
 andet,— Gud hjælpe mig!" — men lader os heller ikke forsømme, at takke den
 310 Mægtige og Naadige histoppe, som har hjulpet ham, og som har velsignet den
 Gjerning, til hvilken han var udvalgt, med saa herlig en Fremgang! Amen.

1. Mth. 16, 18.
2. Mth. 28, 20.
- 315 3. for Eksempel A. G. 9,13. 26, 10. Rom. 12, 13. 16, 15.
4. Artikel 21.
5. Joh. 16, 33.
6. Mth. 10, 22.
7. Mth. 10, 16-18.
- 320 8. Joh. 16, 2.
9. Joh. 20, 19.
10. A.G. 1, 4.
11. A.G. 2, 1, 4.
12. A.G. 2, 14, 41.
- 325 13. 1. Cor. 1, 23.
14. 1. Cor. 1, 18.
15. Luc. 1, 78.
16. Mth. 10, 22.
17. A.G. 4, 20.
18. A.G. 5, 29.
- 330 19. Luc. 6, 45.
20. A.G. 6 og 7.
21. A.G. 12, 2.
22. Birkedal. Synd og Naade. II. 447.
23. Ps. 2, 1, 2, 4.
- 335 24. Kalkar. Foreslæsninger over den apostolske Kirkes Historie. 249.
25. Mth. 16, 18.
26. A.G. 4, 12.

27. Luc. 1, 78.

340 28. Tim. 3, 16.

29. Mth. 11, 28, 29.

Kilde

345 Greif, Georg Heinr. Osw. Prædiken holden paa Allehelgens- og Reformations-Festen i Haderslev Hospitalskirke. Haderslev: Trykt i P. C. Kochs Bogtrykkeri, 1850. Digitaliseret af Det Kongelige bibliotek.

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

350 Allehelgen, Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/georg-heinrich-oswald-greifs-praediken-ved-allehelgens-og-reformationsfesten>

355

360

365

370

375